

Riksarkivet Remiss av FormatE (RA-KS 2021/00018)

Kommunalförbundet Sydarkivera har tagit del av den utskickade remissen för FormatE. Sydarkivera är gemensam arkivmyndighet för sina förbundsmedlemmar, 35 kommuner och en region, och har i uppdrag att tillhandahålla utbildning, rådgivning samt gemensamt system för långsiktigt digitalt bevarande.

Remissen har i samband med arbetsträffar under 2021 diskuterats tillsammans med de förbundsmedlemmar som så önskat för att kunna förbereda sina respektive remissvar. Utkast till svar har skickats ut till medlemmarna för kommentarer och synpunkter. En arbetsgrupp med specialister inom Sydarkivera har gått igenom det totala materialet inför remissvar.

Sydarkivera har även tillhört referensgruppen för projektet FormatE. Deltagare i referensgruppen har i en skrivelse daterad 2019-05-06 meddelat synpunkter på det utskick som skickades ut den 17 april 2019. Sydarkivera har som deltagare i referensgruppen därutöver meddelat synpunkter och kommenterat arbetet via de kanaler som funnits tillgängliga i projektet FormatE.

Behovet i verksamheterna är att få hjälp med vilka format som ska användas i det långsiktiga digitala bevarandet. Materialet som skickats ut motsvarar inte verksamheternas behov och inte heller de förväntningar som kan ställas på Riksarkivets föreskrifter och vägledningar. Kommuner och regioner brukar betrakta Riksarkivets föreskrifter som rådgivande och använder dessa som utgångspunkt för sina egna riktlinjer. Som kommunal arkivmyndighet ser inte Sydarkivera att vi kommer kunna rekommendera våra förbundsmedlemmar att använda föreskrifterna som de är formulerade i detta remissutkast.

Kommunalförbundet Sydarkivera väljer att lämna följande kommentarer som svar på remissen:

- Enligt 1 kap 1 § regeringsformen utövas den offentliga makten i Sverige under lagarna. Av samma paragraf framgår också principen om kommunalt självstyre. Enligt 7 § arkivlagen ska det finnas både statliga och kommunala arkivmyndigheter. De kommunala arkivmyndigheterna svarar för sin arkivverksamhet. Riksarkivet ska ge råd till kommunerna i arkivfrågor och ska vara en sammanhållande kraft på arkivområdet, men har ingen formell bestämmanderätt över de kommunala arkivmyndigheterna enligt nuvarande lagstiftning.

- Varje kommun och region är självbestämmande när det gäller sina styrande dokument, vilket betyder att vi inte ser att den "arkivrättsliga föreskriften" går att omarbota till ett arkivreglemente som fungerar för kommunal och regional verksamhet, såsom Riksarkivet har tänkt sig.
- Utkastet till föreskrifter och det övriga utskickade materialet är genomgående svåröverskådligt, tillkrånglat och onödigt komplicerat. Det gör att föreskrifterna och materialet är omöjligt att använda på något sätt som vare sig är konstruktivt eller effektivt.

Det vi tycker oss kunna förstå är att föreskrifterna vill kunna styra hur informationssystem hanterar filer för att säkerställa beständighet med utgångspunkt från olika hypotetiska och teoretiska resonemang och idéer. Detta sker utan att ta hänsyn till de system som används i realiteten och den utveckling som sker. Det är av yttersta vikt för kommuner och regioner att systemutvecklingen sker på ett sådant sätt att det både stödjer medborgarnas behov och verksamheternas behov samtidigt som systemen möjliggör utbyte och långsiktigt bevarande av information.

Fokus för Sydarkiveras bevarandeinsatser är att hålla information åtkomlig och användbar för framtiden. Filformaten är på olika sätt knutna till sin samtida tekniska kontext och det är informationsinnehållet som är det som ska bevaras och hållas beständigt över tid.

Vår slutsats är att utkastet till föreskrifter som skickats ut behöver arbetas om i grunden. I sitt nuvarande skick är materialet vare sig användbart, korrekt eller relevant. Riksarkivets föreskrifter behöver ha en utformning som möjliggör implementation i praktiken för att kommuner och regioner ska välja att följa de råd som ges.

Per Ribacke
Förbundsstyrelsens ordförande,
Kommunalförbundet Sydarkivera

Mats Porsklev
Förbundschef,
Kommunalförbundet Sydarkivera